

О.М. Моїсєєв,
кандидат юридичних наук, доцент
(Донецький НДІ судових експертиз)

Управлінські аспекти експертних технологій у судово-експертній діяльності

Ключові слова: *судова експертиза, управління, організація судово-експертної діяльності.*

Експертні технології – це управлінські системи оптимального та результативно-го застосування ресурсів (матеріальних, технічних та фінансових, трудових, інтелектуальних, нормативно-правових) судово-експертної установи (далі – СЕУ) для забезпечення достовірного та повного розв’язання завдань судово-експертної практики.

Проблеми, що пов’язані з впровадженням експертних технологій в судово-експертну практику розглядали М.Я. Сегай, В.К. Стринжа [5, 3–7], Р.С. Белкін [1, 261], В.Я. Колдін, О.А. Крестовніков [3, 12–19] та інші науковці. Багато з них визначали експертні технології як засіб ефективної організації та оптимізації експертного провадження. Однак до сьогодні в науковій літературі не досліджувалися управлінські аспекти експертних технологій у судово-експертній практиці, тоді як ефективність судово-експертної діяльності (СЕД) забезпечується оптимізацією управління процесом її проведення.

Використання наявних ресурсів для забезпечення достовірності та повноти отриманих результатів СЕД – це складне завдання, яке потребує оптимізації за багатьма критеріями. Узагальнюючий критерій, який забезпечує об’єктивність та достовірність проведення судових експертиз та результативність інших напрямів СЕД нами визначається як мінімізація ризику втрати експертної інформації, що міститься в досліджуваному об’єкті [4, 28].

До суб’єктів судово-експертної діяльності ми відносимо особу керівного складу судово-експертної установи, голову комісії експертів, експерта. З точки зору науки управління, суб’єкта СЕД можна розглядати як відкриту систему [2], яка із зовнішнього середовища отримує завдання та ресурси, а внутрішнє середовище цієї системи формується цілями, які визначаються зовнішнім середовищем. Цю систему слід розглядати в аспекті статичному, виокремлюючи склад її елементів та структуру, а також в динамічному, розглядаючи плинність процесів, які відбуваються в ній. Вона містить всі основні елементи та підсистеми, які забезпечують ефективне управління судово-експертною діяльністю.

Внутрішнє середовище суб’єкта СЕД містить цілі та завдання, особовий склад експертів та допоміжного персоналу, експертні методики, організаційну культуру.

Зовнішнє середовище впливає на судово-експертну діяльність, надаючи їй сприятливих умов. Можна виокремити такі групи впливових факторів зовнішнього середовища: нормативно-правове середовище (ближнє оточення, яке існує в межах ситуації, що складалася при вирішенні конкретного завдання СЕД), макротоочення (включає підсистеми правову, економічну, політичну, соціальну, науково-технічну, природничо-географічну). На ефективність судово-експертної діяльності впливають такі елементи макротоочення: рівень науково-методичного забезпечення,

нормативно-правове регулювання діяльності СЕУ, система цінностей, які склалися в даному суспільстві, та їх пріоритети, рівень криміналізації зовнішніх зв'язків судово-експертної установи.

Перелік наведених впливових факторів визначають орієнтири, які слід враховувати при складанні технологічної карти вирішення конкретного завдання судово-експертної діяльності (див. технологічну карту).

Технологічна карта відображає послідовність методик, які застосовуються, терміни виконання окремих завдань за кожною методикою, виконавців-експертів, помічників із допоміжного складу; визначаються технологічні зв'язки між виконавцями – судовими експертами (експерти обов'язково взаємодіють із керівником СЕУ), та зв'язки експертів із зовнішнім середовищем. Послі-

довність методик, які застосовуються для вирішення завдання позначаються M_1, M_2, \dots, M_n , виконавці досліджень за різними методиками позначені літерами E_1, E_2, \dots, E_m (кількість експертів може не співпадати з кількістю експертних методик, оскільки один експерт може проводити дослідження за декількома методиками, відповідно до своєї компетенції); помічники із допоміжного складу – P_1, P_2, \dots, P_n ; визначаються технологічні зв'язки між виконавцями – судовими експертами та зв'язки експертів із зовнішнім оточенням.

Таким чином, технологічна карта забезпечує оптимізацію управління судово-експертною діяльністю з боку керівника судово-експертної установи чи іншої відповідальної особи із складу СЕУ.

Технологічна карта судово-експертної діяльності.

Найменування завдання: _____						
Керівник судово-експертної установи (К): П,І,Пб, посада, засоби зв'язку _____, тел./факс _____ e-mail: _____ www: _____						
Послідовність операцій	Термін виконання операції		Відповідальний виконавець	Помічник із допоміжного складу	З ким взаємодіє відповідальний виконавець	
	Початок	Дата фактичного закінчення			Із експертного складу	Із зовнішнім оточенням
O_1	Ч..М.Рік	Ч..М.Рік	E_1	P_1	E_n	
O_2	Ч..М.Рік	Ч..М.Рік	E_2	P_2	E_m	Слідчий / суд
...	Ч..М.Рік	Ч..М.Рік		...		
O_n	Ч..М.Рік	Ч..М.Рік	E_n	P_n	E_1, E_2, \dots, E_{n-1}	Слідчий / суд

Список літератури:

1. *Белкин Р.С.* Криминалистическая энциклопедия. – М.: Мегатрон XXI, 2000.
2. *Вил Ван дер Аалет, Кейс Ван Хей.* Управление потоками работ: модели, методы и системы. – М.: ФИЗМАТЛИТ, 2007.
3. *Колдин В.Я., Крестовников О.А.* Судебно-экспертные науки и технологии // Теория и практика судебной экспертизы. – М.: МЮ РФ, 2006. – № 1.
4. *Моїсєєв О.М.* Категорії інформації та оцінки в судовій експертизі // Криміналістичний вісник. – К.: Чайка, 2005. – № 2 (4).
5. *Сегай М.Я., Стринжа В.К.* Актуальные проблемы экспертной технологии в условиях НТР // Криминалистика и судебная экспертиза. – К.: Вища школа, 1984. – Вып. 29.

РЕЗЮМЕ

Экспертная технология рассматривается как управленческая система в судебно-экспертной деятельности. Предлагается технологическая карта управления процессом экспертного исследования.

SUMMARY

The expert technology is examined like the managerial system in the legal expert activity. It is suggested the technological map of the process expert research management.

*Рекомендовано кафедрою
кримінального процесу та криміналістики*

Подано 23.05.08